

VENDIM
Nr. 53, datë 5.12.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Anëtar i Gjykatës Kushtetuese		
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	Anëtar i	“	“
Admir Thanza	Anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“

me sekretare Blerina Basha, në datën 04.10.2012, mori në shqyrtim në seancë plenare me dyer të hapura çështjen nr. 26 Akti, që i përket:

KËRKUES: Agim Molla, Petrit Molla

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimeve: nr.59, datë 11.06.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gramsh; nr.30, datë 27.03.2008 të Gjykatës së Apelit Durrës; nr.00-2010-462 (374), datë 23.04.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 31/ç, 37, 41, 42/1/2, 131/f, 132/1, 134/1/g dhe 142/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 24, 27, 28 dhe 30 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, kërkuesit që kërkuan pranimin e kërkesës, dhe, pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesit Agim Molla dhe Petrit Molla kanë paraqitur në Prokurorinë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan kallëzim penal për shtetasit B.M. dhe S.B., përkatësisht me detyrën e prokurorit dhe oficerit të policisë gjyqësore në këtë prokurori, pasi me veprimet e tyre të kundërligjshme në mbrojtje të shtetasve B.N., M.A., V.ZH., E.K., M.S., Q.Ç., K.K. dhe S.M., kanë konsumuar veprat penale të parashikuara nga nenet 248, 119 dhe 120 të Kodit Penal (KP). Për shtetasit e përmendur në kallëzimin e tyre, kërkuesit kanë pretenduar të ndiqen edhe ata penalisht, për shkak se veprat penale janë konsumuar në kuadrin e një grupi të strukturuar kriminal, në kuptim të nenit 28/4 të KP-së.

2. Me vendimin e datës 28.03.2007, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan ka vendosur moskompetencën për shqyrtimin e këtij kallëzimi dhe kalimin e akteve për kompetencë në Prokurorinë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gramsh, për arsye se disa nga personat e akuzuar ushtronin përkatësisht detyrën e prokurorit dhe atë të oficerit të policisë gjyqësore pranë asaj prokurorie.

3. Me vendimin nr.223/1, datë 10.04.2007, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gramsh ka vendosur mosfillimin e procedimit penal, për shkak të vërtetimit të kushteve të parashikuara në nenin 290/1, shkronjat “ç” dhe “e”, të Kodit të Procedurës Penale (KPP). Kundër këtij vendimi kërkuesit kanë paraqitur ankim në gjykatë.

4. Me vendimin nr.59, datë 11.06.2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gramsh ka vendosur rrëzimin e kërkesës ankimore të paraqitur nga kërkuesit kundër vendimit për mosfillimin e procedimit penal.

5. Me vendimin nr.30, datë 27.03.2008, Gjykata e Apelit Durrës ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr.59, datë 11.06.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gramsh. Kundër këtij vendimi kërkuesit kanë ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë.

6. Me vendimin nr.00-2010-462 (374), datë 23.04.2010, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesit, për shkak se ai nuk është paraqitur në formën e kërkuar nga ligji, pasi mungon nënshkrimi i tij nga mbrojtësi.

7. **Kërkuesit Agim Molla dhe Petrit Molla** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se vendimet gjyqësore të tri shkallëve të gjykimit janë jokushtetuese dhe kërkojnë shfuqizimin e tyre për këto shkaqe:

7.1 Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke mos pranuar rekursin e paraqitur, edhe pse i paraqitur brenda afateve ligjore dhe i nënshkruar rregullisht prej kërkuesve, u ka cenuar të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të pasur një përgjigje përfundimtare lidhur me pretendimet e ngritura prej tyre.

7.2 Vendimet gjyqësore të gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të apelit janë të paarsyetuara, pasi ato nuk i përmendin fare dhe nuk shprehen lidhur me provat dhe pretendimet e paraqitura nga kërkuesit.

7.3 Gjykata e shkallës së parë ka keqinterpretuar nenin 78 të KPP-së. Po ashtu, në dosjen në gjykim nuk gjendet asnjë akt që të provojë se prokurori ka kryer hetime lidhur me çështjen, ndërkohë që ka pasur një urdhërim të gjykatës jo vetëm për kryerjen e hetimit, por edhe për caktimin e një eksperti të fushës së ndërtimit, detyra këto që nuk janë plotësuar. Shkeljet e kryera nga prokurori nuk janë evidentuar dhe riparuar nga gjykatat që kanë shqyrtuar ankimin e kërkuesve.

7.4 Vendimi i gjykatës së apelit është i gabuar, pasi kallëzimet penale të cilave ajo u referohet janë të ndryshme nga njëra-tjetra; ato nuk u referohen të njëjtëve persona, në ndryshim nga sa arsyeton ajo gjykatë.

II

A. Për pretendimin për cenimin e të drejtës për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë

8. Kërkuesit pretendojnë se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, që ka vendosur mospranimin e rekursit për arsye se nuk përbante nënshkrimin e mbrojtësit, u ka cenuar të drejtën për t'iu drejtuar asaj gjykate dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare për pretendimet e ngritura para saj.

9. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar se e drejta e individit për t'iu drejtuar gjykatës, si një nga elementet e procesit të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës evropiane të të drejtave të njeriut (KEDNJ), nuk përfshin vetëm të drejtën për të hapur një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare në lidhje me mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr.38, datë 30.12.2010; nr.5, datë 2.03.2011; nr.8, datë 16.03.2011; nr.9, datë 29.03.2011; nr.10, datë 29.03.2011; nr.46, datë 04.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Gjykata ka theksuar, megjithatë, se e drejta për t'iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë objekt kufizimesh (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimit të një apeli), por këto kufizime nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e të drejtës. Në vështrim të garantimit të së drejtës së aksesit në gjykatë, Gjykata ka vlerësuar se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon *inter alia* se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimin, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate. Zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së, për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që dispijlojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407- 421 të KPP-së), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuesi ka ushtruar rekursin, në përmbyllje të detyrimeve të tij formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së, dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së (*shih vendimet nr.38, datë 30.12.2010; nr.10, datë 29.03.2011; nr.26, datë 13.06.2011, nr.41, datë 28.09.2011; nr.22, datë 23.04.2012; nr.29, datë 15.05.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka theksuar se çdo interpretim i ndryshëm, që mund t'i bëhet përmbylljes së nenit 435/2 të KPP-së, nuk i shërben garantimit të standardeve për një proces të rregullt ligjor, në drejtim të së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës. Referimi i bërë nga Kolegji Penal vetëm në kërkesat e nenit

435/2 të KPP-së, duke mos marrë në konsideratë kërkesat e nenit 432 të KPP-së për shqyrtimin e rekursit, cenon të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 8, datë 16.03.2011, nr. 41, datë 28.09.2011*).

11. Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrohen shkaqet për të cilat kundërshtohet një vendim, sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në këtë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale, për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë, ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të drejtat që parashikon procedura penale (*shih vendimet nr.38, datë 30.12.2010; nr.10, datë 29.03.2011; nr.26, datë 13.06.2011, nr.41, datë 28.09.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata e Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor lidhur me vënien në dijeni të rekursuesit, për ta plotësuar atë me nënshkrimin e mbrojtësit, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.09.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së, ku shprehen se “*sekretaritë e gjykatave ku depozitohet ankimi mund dhe duhet të vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i pa nënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që, në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të KPP-së, ai të ketë mundësinë për plotësimin e tij*”. Gjykata thekson, gjithashtu, se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimues, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në KPP, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Trajtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e mbrojtjes të të gjykuarit dhe njëkohësisht aksesin e tij në Gjykatën e Lartë (*shih vendimet nr.38, datë 30.12.2010; nr.26, datë 13.06.2011; nr.41, datë 28.09.2011; nr.22, datë 23.04.2012; nr.29, datë 15.05.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata vëren se kërkuessit Agim Molla dhe Petrit Molla kanë depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga një mbrojtës i zgjedhur, por është nënshkruar nga vetë ata. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, sipas kërkesave të nenit 435/2 të KPP-së. Në këndvështrim të garantimit të standardeve të trajtuara më sipër, Gjykata vlerëson se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka interpretuar nenin 435/2 të KPP-së në një mënyrë të tillë (*stricto sensu*) që ka cenuar thelbin e të drejtës së kërkuessve për t'iu drejtuar asaj gjykate. Nga materialet e paraqitura para kësaj Gjykate, nuk rezulton që Kolegji Penal të ketë vlerësuar veprimet e sekretarisë gjyqësore përkatëse për vënien në dijeni të kërkuessve për mosplotësimin e kërkesës formale të nënshkrimit të rekursit nga mbrojtësi, në mënyrë që ata të mund të bënin plotësimet e nevojshme.

13. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuessit, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, u ka cenuar atyre të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

B. Për pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimeve gjyqësore

14. Kërkuessit pretendojnë, gjithashtu, se vendimet gjyqësore nuk janë të arsyetuara, se ato tregojnë vetëm historikun e vendimeve të dhëna nga prokuroritë dhe gjykatat dhe nuk shprehen në asnjë rresht për pretendimet dhe provat konkrete të kërkuessve apo arsytet pse nuk i pranojnë ato.

15. Gjykata rithekson se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga neni 42, 142/1 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'iu tregojë palëve që ato janë dëgjuar si dhe u jep mundësinë atyre ta apelojnë këtë vendim, si dhe organeve të apelit ta shqyrtojnë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr.7, datë 09.03.2009; nr.38, datë 30.12.2010; nr.8, datë 16.03.2011; nr.25, datë 10.06.2011; nr.8, datë 28.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në kuptim të sa më sipër, gjykatat duhet të parashtrojnë, në mënyrë të përmbledhur, rrethanat e faktit, provat mbi të cilat bazohet vendimi, mënyrën e vlerësimit të këtyre provave, pra të tregojnë me

qartësi të mjaftueshme arsyet mbi të cilat mbështesin vendimet e tyre. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve, në përfundim të gjyqimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion, të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë gjithashtu të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr.33, datë 08.12.2005; nr.23, datë 04.11.2008; nr.36, datë 26.07.2011; nr.8, datë 28.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Bazuar në këto standarde kushtetuese dhe në rrethanat e çështjes, Gjykata vlerëson se nuk rezulton që vendimet e kundërshtuara të jenë jologjike, të kenë kundërthënie, të mos kenë referencë në ligjin e zbatueshëm dhe të mos respektojnë elementet e përmendura më sipër. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësve, në drejtim të cenimit të standardit kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore, është i pabazuar.

C. Për pretendimet e tjera të ngritura në kërkesë

18. Gjykata vëren se kërkuësit kanë ngritur edhe pretendime të tjera, siç janë ato lidhur me keqinterpretimin e ligjit, moskryerjen e veprimeve hetimore, se kallëzimet penale të cilave u referohet gjykata e apelit janë të ndryshme etj.

19. Gjykata ka theksuar se kontrolli kushtetues që ajo ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Në lidhje me këto pretendime, Gjykata vlerëson se, në thelb, ato kanë të bëjnë me çështje që lidhen me mënyrën e vlerësimit dhe interpretimit të ligjit nga gjykatat e zakonshme. Kërkuësit nuk kanë arritur t'i ngrenë këto pretendime në nivel kushtetues, duke mos arritur të argumentojnë se cilat elemente të procesit të rregullt janë cenuar. Si të tilla, këto pretendime nuk hyjnë në juridiksionin kushtetues dhe nuk mund të merren në shqyrtim prej Gjykatës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72, 77 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
 - Shfuqizimin e vendimit nr.00-2010-462 (374), datë 23.04.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe kthimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
 - Rrëzimin e kërkesës për pretendimet e tjera.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi, Admir Thanza
Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj